

थामी

**आदिवासी जनजाति अधिकार सम्बन्धि
संयुक्त राष्ट्र संघीय घोषणापत्र**

INDIGENOUS
MEDIA FOUNDATION

महासभाए,

- ☞ साखःलेको राष्ट्र संघीय जेखा ठेदु पत्रको उदेश्य डा सिद्धान्तपाली डा राज्यपालीए तो जेखा पत्र ए यासिदु होनिपारे लोडको माइदु डाते यासिदु जेत चिगाप्सा खामच्युरिते आप्रा चालिसिते लोड्ते नासिदु,
- ☞ बेगाले बेगाले थासा त्या बेगाले होनि नानि नाइ चालिसिसा डा तोहोनि पारे नानि सम्मान खालाम्को माइसा साखःले मिपालिको अधिकारकाइ स्वीकार लोडते आदिवासी जनजाति त्याड बेगाले साखःले मिपालिनामा दिगोरे थादु डाते आलिते,
- ☞ मि जातिको साखःलेको सम्पदा दुड्डा पाराइसा सभ्यता त्याड भिन्दै संस्कृतिपाली त्याड सम्पन्नताते योगदान पिसा डाते होइ आलिते,
- ☞ राष्ट्रिय उत्पत्ति त्याड जातिगत धार्मिक, जातिय वा संस्कृति बेगाले थाहान डाते मिपालि दि(दिकाको जेखा थादु डाते त्या तो नाम मिलाइसा सिद्धान्त, निति त्याड रितपाली जातिवादी, बैज्ञानिक पारे नाइ आप्रा माथादु, कानुन ए मायासिदु, नैतिक पारे माआप्रा त्याड सामाज अनुसार अन्याय होदु खामते होइ आलिते,
- ☞ आदिवासी जनजाति तोबाङ्को अधिकार चलैसाबेरे कुन्दु होइ खाल्या भेदभाव लोडसा नाइ माजा डासिदु खामते फिरि होइ मानाइते आदिवासी जनजाति बेगाले कारण डि होइ आहे तोबाङको जिमिन थादु ठाइ डा संसाधनपालीते थादु उपनिबेशिकरण डा स्वामित्व चिताम्योडदु ए इतिहास डि नाइ अन्याय डि ज्यो योडदु डा यिन्यापारे खासडा गुरी उस्तेबाङकाइ चाहाइसा त्याड हारा आलियोडदु त्यहि नानि निथेको बिकास यासिसा अधिकार उपभोग लोड्सा डि तोबाङ प्रीड थायोडान डाते सुरता यासिते,
- ☞ आदिवासीपालिको राजनीतिक, आकुस्या, त्याड सामाजिक संरक्षण त्या

तोबाडको सांस्कृतिक, आध्यात्मिक खारु, इतिहास त्याड दर्शन खास डा गुरी निथेको जिमिन,

- ☞ ठाइ त्याड संसाधनपालि च्युरितेको तोबाडको अधिकार काइ सम्मान त्याड प्रवर्द्धन लोडको माइदु मानितिनि माजादु डाते चालिसिते, राज्यपालीनामा थादु सन्धि त्याड सम्भौता त्याड बेगाले रचनात्मक ब्यवस्थापालिते घोषणा लोडयोइदु आदिवासी जनाजातीको अधिकारकाइ सम्मान त्याड प्रवर्द्धन मालोडतिनि माजा डाते चालिसिते आदिवासी जनजातिए राजनीतिक,
- ☞ आकुस्या सामाजिक त्याड सांस्कृतिक बिकासकाइ त्या जता थायोइले होइ साखःले भेदभाव त्याड दमनकाइ चिताप्सा काइ निथेकाइ संगठित लोडसा यासियोडदु खामकाइ स्वागत लोडते,
- ☞ आदिवासी जनजाती निथेकाइ प्रभाव पाराइसा त्याड निथेको जिमिन, ठाइ त्याड संसाधन च्युरिते चुम्ते नासिदुडि निथेको रित, संस्कृति डा परम्परापालीकाइ चलैते हेन्छा डा शसक्त चिथोन्सा त्याड निथेकाइ आलिइदु पारे निथेको बिकास त्याड प्रवर्द्धन लोडको थाडसा थायोइदु डाते बिश्वास लोडते,
- ☞ आदिवासी थाडमीको पुर्तुङ्गा, संस्कृति त्याड परम्परागत रितिपालीकाइ सम्मान लोडते सधै थासापारे साखःलेकाइ जासा बिकास त्याड वातावरणको आप्रातिनि ब्यवस्थापनते जेत चिगाप्साकाइ डाते,
- ☞ शान्ति, आकुस्या त्या सामाजिक प्रगति त्या बिकास, बिश्वको देशे त्या मिपालीनामा बुजाकी त्या बान होनि थासाकाइ, आदिवासी जनजातिको जिमिन त्याड ठाइपालीते सैनिक मानातिनि चिगाओसा जेतकाइ चिजोम्सा,
- ☞ हुचा अधिकार अनुरुप निथेको हुचापालीकाइ आप्रा पारे जेखा लोडसा शिक्षा त्या कल्याण थासा जेत लोडसा काइ साखःले ए लोडको माइदि

डाते आदिवासी जाहान त्या समुदायपालीको अधिकारकाइ नाको नाइ माइदु डाते,

- ☞ सन्धि, सम्भौता त्या राज्यपाली त्याड आदिवासी जनजाती नामा थादु बेगाले रचनात्मक रित पालीते ब्यवस्था थादु अधिकार पाली कुन्दु कुन्दु काले डा अन्तर्राष्ट्रिय चासो, अभिरुचि जिम्मेवारी त्याड बानि ते थासा खामपालीते लुडसिते,
- ☞ सन्धि सम्भौता त्याड बेगाले रचनात्मक रिति त्या तोबाडे प्रतिनिधित्व लोडसा सम्बन्ध आदिवासी त्या राज्यपालिनामाको आप्रापारे दोडसिते जेत लोडको इथान्दु डाते होइ लुडिसते,
- ☞ संयुक्त राष्ट्र संघीय वडापत्र, आकुस्या सामाजिक त्या सांस्कृतिक अधिकार सम्बन्धि अन्तर्राष्ट्रिय अभिसन्धी त्या मिपालिको अधिकार त्या राजनीतिक अधिकार सम्बन्धि अन्तर्राष्ट्रिय अभिसन्धी डा भियना घोषणापत्र डा कुनि जेत लोडसा डाते साखःले मिपाली ए उस्तेबाङ्को राजनीतिक काले डा निथेनाइ निर्णय लोडसा डा निथेको आकुस्या, सामाजिक त्या सांस्कृतिक बिकासको निथेनाइ दाडसा आत्मनिर्णयको अधिकारको खारु महत्त्व थादु डाते मानायोडदु डाते लुडसिते,
- ☞ अन्तर्राष्ट्रिय कानुन डा होदु होनि चिठेन्सियोडदु आत्मनिर्णय सम्बन्धि अधिकार डि कुन्दु मिकाइ होइ पूडदाइ नासा का घोषणा पत्रको कुन्दु होइ खामकाइ चुको माइथान डाते लुडसिते,
- ☞ का घोषणापत्र ते आदिवासी जनजातीको अधिकारकाइ पियोडदु मान्यताए न्याय प्रजातन्त्र मिक अधिकारकाइ सम्मान भेदभावहिनता त्या आप्रा मन सम्बन्धि सिद्धान्तपालीते आधारित राज्य त्याड आदिवासी जनजाती पालिडा बिद्यमान त्याड सौहार्दपारे सहयोगी सम्बन्धकाइ आहे लोडचा हेन्छा डाते पातिसिते,

- ☞ राज्यको साखःले जेतपाली अन्तर्राष्ट्रिय कानून थादु दस्तावेजपाली विशेष पारे मिपालिको अधिकारसम्बन्धि कानुनी दस्तावेज अन्तर्गत आदिवासी जनजातीते चाहाइसा खाल्या तोबाडकाइ सम्बन्धित मिपालीको सरसल्लाह त्या सहयोग ते पालना लोडको माइसा त्या आप्रापारे जेत लोडसा राज्यपालीकाइ लोडको आलिसा लोडते,
- ☞ आदिवासी जनजातिको अधिकारको प्रवर्द्धन त्या चिमोसा काइ संयुक्त राष्ट्रसंघए महत्त्वपूर्ण त्या माताप्सा जेत लोडको माइदु डाते डसिते,
- ☞ आदिवासी जनजातीको अधिकार त्याड स्वतन्त्रताकाइ मान्यता पिसा, प्रवर्द्धन त्याड चिमोसाकाइ डा का क्षेत्रते संयुक्त राष्ट्र संघीय पारे को सान्दर्भिक जेतपालीको बिकास लोडसाकाइ का घोषणा पत्र आहेनाइ महत्त्वपूर्ण थादु डाते पातिते,
- ☞ आदिवासी मिपाली मानितिनि कुन्दु होइ भेदभाव अन्तर्राष्ट्रिय कानून डि मान्यता पिहुदु साखःले मिको अधिकार पालिको भेदभाव मालोडतिनि चिज्याडको खालाम्योडदु,
- ☞ आदिवासी जनजाती नामा तोबङ्को हाराकाइ मोयोडदु डाते तोबाडको कल्याण त्या मि थायोडदु पारे साखःले बिकास लोडसाकाइ मानितिनि माजादु साखःलेको अधिकार होदु डाते चालिसिते तोनामा सहमति लोडते,
- ☞ आदिवासी जनजातिको काले ठाइ ठाइते त्या देशे देशे डा बेगाले बेगाले होदु त्या राष्ट्रिय क्षेत्रीय विशेषता त्याड आहे खाल्या ऐतिहासिक त्याड सांस्कृतिक मिर्याको इस्याडपालिकाइ योते नाको माइसा खामकाइ होइ चालिसिते,
- ☞ बराह त्या दिदिका सम्मान कियासिसा चालिसिसा पारे टिसेन्सिको माइसा कुनिपारे खालम्सा डाते तो चिखेत्सिदु आदिवासी जनजातिको अधिकार सम्बन्धि संयुक्त राष्ट्र संघिय घोषणापत्रकाइ लोडसेडि नाइ आलिते डावादु:

धारा दि (१)

आदिवासी जनजाती नामा साखःले नामा रा दिदि काचा संयुक्त राष्ट्रसंघीय जेखा पाटी मि अधिकार सम्बन्धि बिश्वव्यापी घोषणापत्र त्या अन्तर्राष्ट्रिय मि अधिकार कानुन ए लोङ्को माइदु यासिदु पारको साखःले मि अधिकार त्या मौलिक स्वतन्त्रताको साखःले चलिको खालाम्सा अधिकार होले होदु ।

धारा निस (२)

आदिवासी जनजाति त्या मिपाली बेगाले साखःले मी त्या मिपाली जतिनै स्वतन्त्र डा दिगोरे होनि नै थायोड्दु । त्या निथेको साखःले अधिकार खासडा गुरि तोबाडको खारु उत्पत्ति डा पहिचान ते मिलाइसा अधिकार चलैसाबेरे कुन्दुहोइ खाल्या भेदभाव डि प्रीडदाइ थासा अधिकार नायोड्दु ।

धारा सुम (३)

आदिवासी जनजातीनामा आत्म निर्णयको अधिकार थादु । तो अधिकार ए गर्दा तोबाड निथेको राजनीतिक स्थिति बारे स्वतन्त्र पारे निर्णय लोडको थाड्योड्दु । त्या निथेको आर्थिक सामाजिक त्या सांस्कृतिक बिकासको बारेडा दाड्योड्दु ।

धारा वली (४)

आदिवासी जनजाति नामा तोबाडको आत्मनिर्णय सम्बन्धि अधिकार उपभोग लोडसा बेरे निथेको दुडा डा त्या देशेको मिनामा सम्बन्धित खामपाली त्या निथेको निथे लोडको खालाम्सा जेतपालिते लगानी कुनिपारे लोडसा डाते डा त्या माध्यमपालीबारेडा स्वायत्त थासा त्या निथे सासन लोडको खालाम्सा अधिकार थादु ।

धारा ५

आदिवासी जनजाती पालि नामा निथेको आप्रा राजनीतिक, कानुनी, आकुस्या, सामाजिक त्या सांस्कृतिक रितपालीकाइ चलैते नासा त्या लोडको थाड्सा चिथोन्सा अधिकार थादु, तोबाड ए थाड्योड्दोन्या राज्यको राजनीतिक,

आर्थिक सामाजिक त्या सांस्कृतिक जेतपालिते साखःले केल्लो खालाम्सा अधिकार होइ थादु ।

धारा ६

दिदिका आदिवासी मि नामा राष्ट्रियताको अधिकार थादु ।

धारा ७

१. आदिवासी मिपालीनामा मोको खालाम्सा, माड त्या मगज अखन्डता, स्वतन्त्रता त्या मिको सुरक्षाको अधिकार थादु ।
२. आदिवासी जनजाति नामा साखःले मिपालीनामा थादु होनि आप्रा मगज ए स्वतन्त्र, शान्ति त्या सुरक्षित थाते मोको खालाम्सा साखःलेको अधिकार थादु । त्याड तोबाड जाति काइ सात्छा त्या निथेको समुदायको उचापालीकाइ करकाप लोडते बेगाले समुदायडा हेन्छा होनि कुन्दुहोइ खाल्या हिंसा त पाराइसा माजा ।

धारा ८

१. आदिवासी जनजाती ब्यक्तिपालीकाइ करकाल लोडते चिताप्सा माजा त्या तोबाडको सास्कृतिक बिनाश मालोडसा अधिकार थादु ।
२. राज्य ए चिखेतुदु खामपाली थाको मपिसा त्या ओरमोलको लागी प्रभावकारी, संयन्त्र पियोडदु ।

(क) पृथक मिको पारे तोबाडकाइ उस्तेबाडको माक्वासा त्या निथेको सांस्कृतिक मुल्य त्या जातको पहिचान डि प्रीडदाइ चिपाराइसा डाते थादु त्या तोते प्रभाव पाराइसा कुन्दु होइ जेत,

(ख) निथेको जिमिन होदु ठाइ त्या संसाधन च्युरिते तोबाडको हक चिताम्सा डाते थादु त्या तोते प्रभाव पाराइसा कुन्दुहोइ जेत,

- (ग) तोबाडको अधिकार मध्य कुन्दु होइ अधिकारते माचावासा त्या मामानाइसा डाते थादु त्या तोते प्रभाव पाराइसा कुन्दुहोइ खाल्या बलपारे लोडसिदु साखःले साराइसा,
- (घ) कुन्दु होइ खाल्या बलपारे चिताम्योड्दु त्या दिगोरे लोडसा जेत,
- (ङ) तोबाडकाइ डाते जाति त्या जाति डाते उच्या जेख डासा ठाइ पिसा त्या चिकिटिसा लोडसा कुन्दु होइ खाल्या पारको प्रचारवाजि ।

धारा ९

आदिवासी जनजाती त्या दिदिका मिपलीकाइ सम्बन्धित सम्बद्ध समुदाय त्या राष्ट्रको परम्परा त्या रिति अनुसारको कुन्दु होइ आदिवासी समुदाय त्या राष्ट्रनामा दि थासा अधिकार थादु । का होनि अधिकार चलैवादु बेरे कुन्दुहोइ खाल्या उच्या जेखाको डासा माजा ।

धारा १०

आदिवासी जनजातीकाइ तोबाडको जिमिन त्या ठाइ डि जर्जस्ती याने डाको माखालाम । सम्बन्धित आदिवासी जनजातिको स्वतन्त्र, हाबि नाइ माडातिनिका त्याड न्यायिक एवं उचित ओरमोल पिसा मानाइते डा थाको थाडानन्या फिर्ता थासा बिकल्प माथाते कुन्दु होइ तोते होसा जेत लोडको माखालाम ।

धारा ११

१. आदिवासी जनजाति नामा तोबाड उस्तेबाडको सांस्कृतिक परम्परा डा रितिपाली मानाइसा त्या तोकाइ फिरि चिमोसा अधिकार थादु । काते पुरातात्त्विक त्या ऐतिहासिक ठाइ, कलाकृती, नमुना, उत्सव प्रविधि त्या दृश्य त्याड चिखेत्सा कला डा साहित्य होनि तोबाडको संस्कृतिको मिर्याड, यामिर्याड बाठूठेको इस्याडकाइ तोहोनि नाइ नासा, चिमोसा त्या बिकास लोडसा अधिकार समेत पाराइदु ।

२. तोबाङ्को स्वतन्त्र, हाबि त्या चिसाइते स्वीकृति आमात्छा त्या तोबाङको कानुन, परम्परा त्या रितिपालीकाइ मामानाइसा पारे चालिसियोडदु तोबाङको सांस्कृतिक बौद्धिक, धार्मिक त्या आध्यात्मिक सम्पत्तिपाली कुनि लोडसा डाते प्रभावकारी संयन्त्रपाली आदिवासी जनजातिपालीनामाको मिलाइते चिथोन्योडदु प्रत्यवस्थावना समेतको माध्यमडि राज्यपालीए जेत बिगाराइते चिपिस्योडदु ।

धारा १२

१. आदिवासी जनजाति नामा तोबाङ उस्तेबाङको पातियोडयोडदु त्या धर्म परम्परा, रित डा उस्यायोन्हदु चिखेत्सा त्याङ तोको बिकास लोडसा त्या चिठेनको खालाम्योडदु, निथेको धार्मिक त्या सांस्कृतिक ठाइपालि मामोरतिनि नासा, चिमोसा त्याङ तो ठाइपालीडा एकलासो पहुँच खालाम्योडदु । निथेको डाम्ठि फेङ्गा होनि जिनिसपाली चलैको निकिदु त्याङ तो च्युरिते निकोनाइ अधिकार् थादु, त्या निथेको मिको आङ्लिङपाली निथेको देश राको खालाम्सा होइ अधिकार् थादु ।
२. सम्बन्धित आदिवासी जनजाती नामा बराह यासिते चिथोन्सिदु, बनेलादु साखःले ए योको थाङ्सा आप्रा थाको थाङसा पारे राज्यापालीए निथेको हक ते थादु अनुस्तानिक ठाइ त्या मिको आङ्लिङपालीते आदिवासी जनजाति पालिको पहुँच चिखालाम्सा त्याङ तो जिनिस कादाइ राको थाङसा ब्यवस्था दाडयोडदु ।

धारा १३

१. आदिवासी जनजाती पालिएकाइ तोबाङ उस्तेबाङको इतिहास, खाम, चिज्याडते चिमोसिदु रित, पालाखे, ठेसा त्याङ साहित्यपालीकाइ फिरि चिमोसा, चलैसा त्याङ चा(नातीकाइ पिसा त्या समुदाय, ठाइ डा मिपालिको नामे निथेको डि नाइ नासा तोकाइ चिज्याडते चिमोको खालाम्वादु ।
२. का अधिकार् मोले होदु डाते चालिसिते थाको थाङान्या खाम ण्योसा

पारे त्या बेगाले मिलाइसा खाल्या कानून चिथोन्ते आदिवासी जनजाती ए राजनीतिक, कानुनी त्या प्रशासनिक जेत ण्यको थाडसा डाते, खाम होदु डाते डाको थाडसाकाइ राज्यपाली ए कुनिपारे आप्रा थादु डाते योयोडदु ।

धारा १४

१. आदिवासी जनजाती नामा निथेको खामते सास्कृतिक रितपालीबामा बानमिलाइसा पारे निथेको खाम ते शिक्षा काइको खालाम्सा त्या निथेको पारे पणैसिसा त्याड तो पणैसा ठाइ बनैसा डा तो तेको अधिकार् होइ थादु ।
२. आदिवासी मिपाली, खास डा गुरी हुचापालीनामा खेन माकेलेतिनि राज्यको शिक्षा साखःले तहते त्याड तोहोनि पारे अधिकार होदु ।
३. आदिवासी मिपाली, खास डा गुरी निथेको समुदायडि प्रीडदाइ मोयोडदु खाल्या हुचापालीकाइ थाको थाडान्या तोबाडको उस्तेबाडकोइ पारे उस्तेबाडको कोइ खाम डि पियोडदु शिक्षा ते यालेत्को खालम्सा राज्यपाली ए आदिवासी जनजाति नामा बराह यासिते कुनि लोडसा डाते आप्रा पारे योयोडदु ।

धारा १५

१. आदिवासी जनजाति नामा तोबाडको निथेको संस्कृति परम्परा, रित, इतिहास त्या हाराहोइ लोडसा दाड्योडनोन्या तोको सम्मान त्या बेगाले-बेगाले अधिकार होइ थादु त्याड का शिक्षा त्या साखःले था साइसा पारे पियोडदु खामते यिचिनिस्दु ।
२. राज्यपालीए इक नायोडदु पालीनामा किटिसा डा खेन मालेसा त्या आदिवासी जनजाति डा समाजको बेगाले मिपाली नामा मिलाइते आप्रा पारे होसाकाइ सम्बन्धित आदिवासी जनजातिनामा सरसल्लाह यासिते प्रभावकारी पारे कुनि लोडसा डाते योयोडदु ।

धारा १६

१. आदिवासी जनजाति नामा तोबाड उस्तेबाडको खाम ते उस्तेबाडकै संचार माध्यम उतापन्ना लोडसा डा खेन माकेलेतिनि साखःले खाल्या बेगाले ए चलयोडदु संचार माध्यम डा यालेत्छा जेत लोडसा अधिकार थादु ।
२. राज्यपाली ए सरकारी संचार माध्यमपालीडा थाको थाडदुका बेगाले बेगाले आदिवासी संस्कृति होइ इचिनिसा पारे चिथोन्ते प्रभावकारी पारे योको मायान । राज्यपालीए चिज्याडको खालाम्सा लोडको माइदु, त्या कुन्दुहोइ इक मानातिनि आदिवासीको बेगाले बेगाले संस्कृतिकाइ चिखेत्सा उस्तेबाडको संचारमाध्यमकाइ होइ डाको माइदु ।

धारा १७

१. आदिवासी जनजाति त्या मिपालीनामा लागु थासा अन्तर्राष्ट्रिय त्या राष्ट्रिय जेतको कानुनडा ब्यवस्था थादु साखःले अधिकारपालिकाइ साखःले चलैको खालाम्को माइदु ।
२. राज्य ए आदिवासी हुचापालीकाइ खासडा गुरी आरिकोफान्दु बेरे डा तोबाडकाइ च्युरिते वान्छाकाइ शिक्षा महत्त्वपूर्ण थादु डाते तोबाडकाइ आकुस्या माथासा त्या आरिकोफान्सा थाको थाडसा त्या हुचापालीको शिक्षा ते अष्ट्यारो थासा त्या हुचापालिको माड डा मगज, आध्यात्मिक नैतिक त्या सामाजिक बिकास ते आतोको थाडसा कुन्दुहोइ जेत डि आदिवासीकाइ चिमोसा आदिवासी जनजाति नामाको सरसल्लाह त्या सहयोगते आप्राखाल्या उपाय योयोडदु ।
३. आदिवासी मिपालीनामा जेत त्या बेगाले खामको आहे जेत त्या तलबसम्बन्धि कुनिपारे होइ खेन माकेलेसा निथेकाइ लागु माथासा थादु ।

धारा १८

आदिवासी जनजाति नामा तोबाड उस्तेबाडको अधिकार च्युरिते प्रभाव पाराइको

थाडसा बिषयपालीकाइ निर्णय लोडसा बेरे निथेको रित अनुसार निथेको केलेवादु मि डि हेन्को खालाम्सा त्या निथेको मौलिक निर्णय लोडसा संस्थापालीकाइ कायम नासा त्या नाका चिथोन्सा अधिकार् होइ थादु ।

धारा १९

आदिवासी जनजातीकाइ प्रभाव पाराइसा कानुन त्या प्रशासनिक उपायपाली चलैसा भुन्दा हाबि राज्यपालीए आदिवासी जनजातिको करकाप मलोडतिनि हाबि सुचना पिसा त्याड राजि थासा अधिकार् खालाम्सा सम्बन्धित आदिवासी जनजातिको साखःले उस्तेबाडको प्रतिनिधि थायोडदु संस्थापालिडि तोबाड नामा आप्रा चालिसिते सरसल्लाह त्याड सहयोग लोडको माइदु ।

धारा २०

१. आदिवासी जनजाति नामा निथेको राजनीतिक, आकुस्या डा सामाजिक रित त्या संस्थापाली त्यहि होनि नासा डा तोबाडकाइ पुइचा हेन्छा, मे चितिसा त्या पुइसाको निथेको पारे ण्योसा त्या चिमोसाकाइ डा निथेको साखःले परम्परागत त्या बेगाले आकुस्याको जेतपालीते सुए होइअ करकाप मालोडतिनि हेन्को खालाम्वादु ।
२. मे चितिसा त्या चिपुइसा निथेको पारेडि प्रीड थासा आदिवासी जनजाति उचित डा बनेलादु पारे जेत बिगाराइसिदु फिरि चिगाप्को खालाम्को माइदु ।

धारा २१

१. आदिवासी जनजातिनामा ज्ञान, जेत, खेलो लोडसा टिसेन्सिसा डा फिरि होइ टिसेन्सिसा, नेम, साडःसेड माड त्या सामाजिक सुरक्षाको क्षेत्र ते निथेको आकुस्या त्या सामाजिक कालेते खेल माकेलेतिनि आप्रा थाको खालाम्सा अधिकार थादु ।
२. राज्यपालीए तोबाडको आकुस्या त्या सामाजिक कालेते बेला बेला ए आप्रा लोडसाकाइ प्रभावकारी उपाय डा लोडसा जाहान्स्या आप्रा पारे

लोडयोडदु । आदिवासी जेखा मी, चामाइचा, ष्पारा, हुचापाली त्या ला-कोन्टे मानियोडदुको अधिकार त्या विशेष हारा हारा चाहाइदु डाते बिसेस योको माइदु ।

धारा २२

१. का घोषणा पत्रको कार्यन्वयन लोडसिदु वेरे आदिवासी जेखा मी, चामाइचा, ष्पारा, हुचापाली त्या ला(कोन्टे मानियोडदुको अधिकार त्या विशेष हारा- हारा चाहाइदु डाते बिसेस योको माइदु ।
२. आदिवासी चामाइचा त्या हुचापालिए साखःले चिमोको खालाम्योडदु डासा खाम थाको माइसाकाइ राज्यपालीए आदिवासी जनजाति नामा बराह यासिते कुनिपारे लोडसा डाते त्या साखःले खाल्या खेल लेको माजा डाते डायोडदु ।

धारा २३

आदिवासी जनजाति नामा बिकास सम्बन्धि निथेको अधिकार चुम्साकाइ प्राथमिकता त्या रणनीतिपाली चिथोन्सा अधिकार थादु । खासा डा गुरी आदिवासी जनजाति नामा माड, नेम त्या निथेकाइ दुखा पिदु बेगाले आकुस्या त्या सामाजिक कार्यक्रम पाली चिथोन्सा त्या चलैसा काइ हाबि स्प्रेत्सिते केल्ला डा थाको थाड्दुका तोबाड उस्तेको संस्थाडि तोहोनि कार्यक्रमपाली चलैको खालाम्सा होइ अधिकार थादु ।

धारा २४

१. आदिवासी जनजाती नामा निथेको खारु उसारे त्या उसारे होनि भारपात स्या- मेसा त्या खनिजपालीको संरक्षण होनि माड सम्बन्धि निथेको परम्परागत रितपालीकाइ चलैको खालाम्सा अधिकार थादु । आदिवासी मिपालीनामा हाराहोइ खेन मालेतिनि साखःले सामाजिक त्या माडको बारेडा पहुँचको अधिकार होइ थादु ।

२. आदिवासी मिपाली नाम खालाम्को थाडसा आप्रा सारेरिक त्या मगजको स्तर चलैको खालाम्सा बेगालेकाइ होनि अधिकार थादु । का अधिकार् साखःले खालाम्साकाइ चिपुइसा पारे राज्यपालीए थाको थाडसा जेत लोडयोडदु ।

धारा २५

आदिवासी जनजाति नामा उइलेडि नाइ तोबाड ए उस्तेबाडको नामेते नायोडदु चलयोडदु जिमिन, ठाइ, पाडकु, तटवर्तिय जेखा स्वोड त्या बेगाले संसाधननामाको तोबाडको पृथक आध्यात्मिक सम्बन्धकाइ चलैते नासा त्याड सुदृढ लोडसा त्याड का सम्बन्धकाइ नानको चा(नाती काइ निथेको कर्तव्यते चावासा अधिकार् थादु ।

धारा २६

१. आदिवासी जनजाति नामा उइलेडि नाइ तोबाड ए उस्तेबाडको नामेते नायोडदु त्या बेगाले कुन्दु होइ पारे चुम्ते नायोडदु त्या कुनिपारे होइ चलयोडदु त्या खालाम्योडदु जिमिन ठाइ त्या संसाधनपाली च्युरिते अधिकार थादु ।
२. आदिवासी जनजाति नामा उइलेडि नाइ तोबाड ए उस्तेबाडको नामेते नायोडदु त्या बेगाले कुन्दु होइ पारे चुम्ते नायोडदु ए तोबाडनामा थादु त्या तोबाडए बेगाले पारे खालाम्योडदु जिमिन डा ठाइ त्या संसाधनपालीते को अधिकार् नाको खालाम्सा तोबाडकाइ आप्रापारे जेखा थाको पिको खालाम्योडदु ।
३. राज्यपालीए का जिमिन थादु ठाइ त्या संसाधनपालीकाइ कानुनी मान्यता पिको माइदु तो होनि मान्यता सम्बन्धित आदिवासी जनजातिको रिति, परम्परा त्या जिमिन निथेको थासा रितकाइ योते पिको माइदु ।

धारा २७

उहिले डि नाइ निथेको नामेते थादु त्या बेगाले पारे खालाम्योडदु त्या चलैयोडदु होइ आदिवासी जनजातिको जिमिन थादु ठाइ डा संसाधनपालीडा तोबाडको

अधिकारकाइ मान्यता पिसा डा अन्याय माथासा राज्यपालीए सम्बन्धित आदिवासी जनजातिनामा, नामा लोडते तोबाडको कानुन, परम्परा, रित र्या जिमिन निथेको नामेते थासा रितकाइ मानाइते दिगोरे साडिसड, स्वतन्त्र, खेन माकेलेतिनि साखःले बिको थाडसा पारे लोडते जेत लोडयोडदु । आदिवासी जनजाति का उलामते केल्को खालाम्योडदु ।

धारा २८

१. आदिवासी जनजाती नामा तोबाडको परम्परागत पारे नाइ निथेको लोडयोडदु त्या बेगारे पारे निथेको नामेते नायोडदु त्या चलैयोडदु जिमिन ठाइ त्याड संसाधन पाली निथेको निथेकाइ माडातिनी च्यासा दाडयोडनोन्या, कातिन्या, हेन्योडनोन्या त्या रोस चिहेन्योनोन्य प्रत्यवस्थापनको उलामडी जेत बिगारायोडदु खालम्सा त्या माथाहान्या न्यायोचित ओरमोल खालाम्को माइदु ।
२. सम्बन्धित मिपाली ए सुए होइ हारा माडातिनी जादु यास्योडान्या ओरमोल दिहोनी पारे दिखाल्या नाइ कानुनी हैसियतको जिमिन ठाइ डा संसाधनको पारे डा आकुस्या ओरमोल खालाम्सा पारे डा बेगाले मिलाइसा बिगराइदु खाल्या थाको थाडदु ।

धारा २९

१. आदिवासी जनजाती नामा तोबाडको फासा त्या जिमिन डा ठाइ संसाधन चिथोन्को थाडसा क्षमताको संरक्षण त्याड सुरक्षण लोडसा अधिकार थादु । काहोनी संरक्षण त्या सुरक्षणको लागि राष्ट्र ए खेन मालेतिनी आदिवासी जनजातीकाइ सहयोग कार्यक्रमपाली चिथोन्ते कार्यनयन लोडयोडदु ।
२. आदिवासी जनजातिको सुएहोइ करकाप मालोडितनी हाबी नाइ सूचना पिसिते सहमति माथातिनी तोबाडको जिमिन त्या ठाइडा आरिकोफान्दु जिनिस्पाली नासा चिसा माखालाम डाते डासा राज्यपालीए प्रभावकारी उपायपाली योको माइदु ।

३. तोहोनी जिनिडी प्रभावित थायोड्दु आदिवासी जनजाति ए चिथोन्योड्दु त्या जेत लोडासा पारे आदिवासी जनजातिको माड योसा, ज्युकुसाल नासा त्या फिरि होइ ज्युकुसाल थासा कार्यक्रमपाली एलोडयोडो डाते डासा काइ होइ राज्यपाली ए चाहाइदुबेरे लोडयोड्दु ।

धारा ३०

१. सान्दर्भिक थासाकाइ सार्वजनिक हितको मेसेडी आहे आरिकोफान्दु माथादुका त्या सम्बन्धित आदिवासी जनजाती ए सुए करकाप मालोड्दितनी सहमति पिहुदु त्या लोडको मापिसा बेरे आदिवासी जनजातीको जिमिन त्या ठाइ डा ज्युज्युम चावाको माखालाम ।
२. ज्युज्युम चावाको पिसाकाइ आदिवासी जनजातिको जिमिन त्या ठाइ च्यासा हाबी राज्यपालीए आप्ररापारे त्या विशेष पारे प्रतिनिधिमुलक संस्थाडी सम्बन्धित आदिवासी जनजाति नामा प्रभावकारी परामर्श लोड्को माइदु ।

धारा ३१

आदिवासी जनजाति नामा उस्तेबाडको सांस्कृतिक सम्पदा परम्परागत ज्ञान त्या परम्परागत सांस्कृतिक अभिव्यक्ति त्या निथेको बिज्ञान प्रविधि त्या सांस्कृतिक आहे मि त्या अनुवंशिक संसाधन पुया(उसारे, स्वा(मेसा त्या ठारे सम्पदा सम्बन्धि ज्ञान लोक परम्परा, साहित्य नमुना नाम्पासा उहिलेडी नाइ नाम्पासा त्या बिओआस लोडसा निथेको कला सिपकाइ चिमोसा होइ अधिकार् थादु तोबाडनामा का होनि सांस्कृतिक सम्पदा परम्परागत ज्ञान त्या परम्परागत सांस्कृतिक अभिव्यक्तिपालिनामा निथेको बौद्धिक सम्पत्ति नासा चिमोसा त्या तोको बिकास लोडसा अधिकार होइ थादु ।

२. का अधिकार् पालिको उपभोगलाई मान्यता पिसा त्या चिमोसा आदिवासी जनजाति पालिनामाको सहकार्य ते राज्यपालीए प्रभावकारी जेत लोडको माइदु ।

धारा ३२

१. आदिवासी जनजाति नामा निथेको जिमिन त्या ठाइ त्याड बेगाले संसाधनपालीकाइ बिकास त्या चलैसाकाइ प्राथमिकता डा कुनिपारे चलैसा डाते योसा त्या योजना चिथोन्सा अधिकार थादु ।
२. आदिवासी जनजातिको जिमिन त्या ठाइ डा बेगाले संसाधनपाली खास डा गुरी खनिज पाङ्कु त्या बेगाले संसाधनको बिकास तोकाइ चलैसा त्या शोषणनामा सम्बन्धितकाइ प्रभावित चिपाराइसा खाल्या कुन्दु होइ जेत लोडो डासा हाबी राज्यपालीए आदिवासी जनजातिको स्वतन्त्र त्या सुचित सहमती खालाम्साकाइ तोबाड उस्तेबाडको प्रतिनिधिमुलक संस्थापालीडी सम्बन्धित आदिवासी जनजातीको असल लोडसेडी जेत लोडसा त्या सरसल्लाह पिको माइदु ।
३. राज्यपालीए तोहोनी कुन्दु होइ जेतको उचित त्या न्यायपूर्ण ओरमोल खालाम्सा काइ प्रभाव पाराइसा संयन्त्र चिपिसको माइदु । त्या नकारात्मक वातावरणिय आकुस्या सामाजिक सांस्कृतिक त्या अध्यात्मिक प्रभाव उछिन्चा लोड्ते हेन्छा उपायपाली योको माइदु ।

धारा ३३

१. आदिवासी जनजाति नामा तोबाडको उस्तेबाडको रित त्या परम्परा पारे खारु पहिचान त्या सदस्यताको बारेडा निर्णय लोडसा अधिकार थादु । आदिवासी जनजाती होयोडदु राज्यको नागरिकता खालाम्सा आदिवासी मिपालीको अधिकार काइ काए जुनको माखालाम ।
२. आदिवासी जनजाति नामा तोबाडको उस्तेबाडको प्रक्रिया निथेको संस्थापालीनामाको संरचनात्मक स्वरुप निर्धारण लोडसा त्या सदस्यता लेसा अधिकार होइ थादु ।

धारा ३४

आदिवासी जनजाति पालीनामा अन्तर्राष्ट्रिय मिको अधिकार मापदण्ड अनुरुपको उस्तेबाडको संस्थागत संरचना त्या आप्रा रितपाली अध्यात्मिकता परम्परा प्रक्रिया प्रचलन बा मोको थाड्दुका न्यायिक प्रणाली त्या प्रचलनपाली चिमोसा बिकास लोडसा त्या चलैसा अधिकार थादु ।

धारा ३५

आदिवासी जनजाती नामा निथेको समुदायको लागी दिदिका ए हारा लोडसा डाते जिम्मा पिसा अधिकार थादु ।

धारा ३६

१. आदिवासी जनजाति खास डा गुरी अन्तर्राष्ट्रिय सांत डि ब्रेल ते होयोड्दु पाली नामा तोबाडाको उस्तेबाडको सदस्य त्या सातडी दाहाल बेगाले मिपालानामा आध्यात्मिक सांस्कृतिक राजनीतिक आर्थिक त्या सामाजिक उदेश्यकाइ जेतपालीते किउरोउसा सहयोग कियासिसा त्या आहे लोडचा हेन्छा अधिकार थादु ।
२. राज्यपालीए आदिवासी जनजाती नामाको परामर्श त्या सहयोगते का होनि पारे जेत लोडसाकाइ सजिलो लोडसा त्या का अधिकारको जेत थाको थाडसा लोडसाकाइ प्रभावकारी उपायपाली योयोड्दु ।

धारा ३७

१. आदिवासी जनजाति नामा राज्य त्या तोबाडको चानातीनामा लोडयोड्दु सन्धि बेगाले रचनात्मक व्यवस्थापालीकाइ मान्यता पिसा तो उलाम चावासा त्या जेत लोडसा डाते अधिकार त्या तोहोनी सन्धि त्या सम्भौता डा बेगाले आप्रा व्यवस्थाको लागि राज्य डि सम्मान त्या आदार खालाम्को माइसा थादु ।
२. का घोषणापत्रको कुन्दु होइ खामकाइ सन्धि, सम्भौता त्या बेगाले

ब्यवस्थापलिते चुयोडदु आदिवासी जनजाति अधिकारपाली उछिन्चा लोडा रा चिताम्सा डाते ब्याख्या लोडको माखालाम ।

धारा ३८

राज्यपालीए आदिवासी जनजाती नामाको परामर्श त्या सहयोग ते का घोषणापत्रको उदेश्य खालाम्साकाइ कानुनी खाल्या उपयुक्त उपायपाली अवलम्बन लोडको माइदु ।

धारा ३९

आदिवासी जनजाती नामा का घोषणापत्र डा चुयोडदु अधिकार पाली चुम्साकाइ राज्यडी त्या अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग डि आकुस्या त्या प्राबिधिक सहयोग खालाम्सा अधिकार थादु ।

धारा ४०

आदिवासी जनजाती नामा राज्य त्या बेगाले हुलनामा द्वन्द्व त्या बिवाद समाधानको लागि उचित त्या निशपक्ष उलाम डि छिटो निर्णयते यालेच्छा त्या निथेको त्याड दिदिकाको अधिकारपालीको साखःले उलंघनको लागि प्रभावकारी न्यायिक उपचार खालाम्सा अधिकार थादु । तो होनि निर्णय ए सम्बन्धित आदिवासी जनजातीको रित परम्परा नियम त्या कानुनी प्रणाली त्या अन्तर्राष्ट्रिय मानवअधिकार च्युरिते ज्ञान्सिको माइदु ।

धारा ४१

संयुक्त राष्ट्र संघिय प्रणालीको अंग त्या विशिष्टिकृत निकायपाली त्या बेगाले अन्तरसरकारी संगठनपालिए आकुस्या सहयोग त्या प्राबिधिक सहयोग परिचालन लोडसा बेगाले उलाम डि का घोषणापत्र ए यासिदु पारे जेत लोडसाकाइ योगदान पियोडदु । आदिवासी जनजातिकाइ प्रभावित लोडदु मुद्दापालिडा तोबाड केल्लको खालाम्सा काइ उपाय त्याड उलामपालीको ब्यवस्था लोडको माइदु ।

धारा ४२

संयुक्त राष्ट्र संघ आदिवासी मुद्दापालिते स्थायी मंछ लगाएतको काको ला पाली त्या राष्ट्रिय स्तरको होइ काको विशिष्टिकृत निकाय त्या राज्यपालीए का घोषणपत्रको प्रावधान पालिको सम्मान त्या साखःले डि जेत लोडसा त्या साखःले काइ चिखेत्सा त्या का घोषणपत्र ए कुनि जेत लोडदु डाते योयोडदु ।

धारा ४३

काडा चुयोडदु अधिकार पालिए बिश्वको आदिवासी जनजातिको चोला त्याड प्रतिशठा त्या कल्याणको लागि उछिन्चा थालेहोइ नाते नायोड्दु ।

धारा ४४

का डा चुयोडदु साखःले अधिकार त्या स्वतन्त्र आदिवासी चामाइचा डा चाहुचा दिदिका काइ दिहोनी पारे चुते नायोड्दु ।

धारा ४५

का घोषणापत्रको कुन्फु होइ खामकाइ आदिवासी जनजाति ए यमिर्याड च्यायोड्दु त्या भबिस्य डा खालम्को थाडसा अधिकार पालिकाइ उछिन्चा पिसा त्या चिताम्सा डाते डसिदु माथा ।

धारा ४६

१. कुन्दु राज्य मि हुल त्या मिनामा संयुक्त राष्ट्र संघको जेखा पत्र नामा मामिलाइसा कुन्दु जेतपालीते हेन्छा त्या कुन्दु जेत लोडसा अधिकार थासा खाल्या अर्थ लागाइसा त्या सार्वभौम त्याड स्वतन्त्र राज्यको क्षत्रीय अखण्डता त्या राजनीतिक एकाइ काइ साखःले त्या उछिन्चा क्वासा त्या कमजोर थासा कुन्दु होइ जेत लोडो डासा त्या उकेरा लागाइसा अर्थ लागाइसा पारे का घोषणपत्रको कुन्दुहोइ जेत काइ ब्याख्या लोडको माइथान ।
२. का घोषणापत्रते चिखेत्सिदु अधिकारपाली चुम्सा बेरेड साखःलेको मिको अधिकार त्याड मौलिक स्वतन्त्रताको सम्मान लोडिसदु का घोषणापत्र ते

चिखेत्सिदु अधिकारते चावाइदु बेरेड कानुन निर्धारण लोडदु अन्तर्राष्ट्रिय मि अधिकार् सम्बन्धित दायित्व अनुसारको सात दुङ्गा होको माइदु । का होनि कुन्दुहोइ खामपाली खेन मालेसा खाल्या थाको माइदु त्या बेगालेको अधिकार् डा स्वतन्त्रताकाइ उचित पहिचान त्या सम्मान पिसा त्या प्रजातान्त्रिक समाजको उचित त्याड सार्वधिक बाध्यात्मक आवश्यकतापाली मिलाइसा उदेश्यकाइ आहे चाहाइसा थादु ।

- का घोषणापत्रते चिखेत्सिदु प्रावधानपालिको ब्याख्या न्याय, प्रजातन्त्र मि अधिकारको सम्मान साखःले काइ दि पारे, खेन मालेसा, सुशासन त्या असल नियतको सिद्धान्त अनुसार थादु ।

तापान (समाप्त)

Indigenous Media Foundation

Anamnagar, Kathmandu, Nepal

Tel.: 977 1 4102757, 4102689

Email : indigenoustelevision@gmail.com

Website : www.indigenousmediafoundation.org

Publisher

THAMI Indigenous Language, Nepal

Translation :

Bikesh Thami